

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPART KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
helyben háshoz hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre	10 frt.
Félévre	5 "
Negyedévre	2 " 60 kr.
Egy órára	1 "

Előfizetési helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Istra nyomdájában*, astán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedésükben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:
öt hasábon postiszor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s többibben megjelölt hirdetéseknek leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek mindenkor 20 kr. A hirdetéseknek valamit a nyitási költségek egyedül a kiadónál iródnak vételnek. Az előfizetés és hirdetésnyelvények a kiadóhivatalban, a lap szellemi részében tartozó költségeik és szerkesztési iródnak vételnek.

sugyujtása léna-ház 1704. szám alatt

Aratáskor.

Budapest, július 11.

(?) A belpolitikai élet pihenőre tért. Csend van, ünnepélyes csend, a milyen a kalászkokat érlelő, áldást hozó nyári napok fenségéhez illik.

Csend van, és pedig nem olyan csend, a milyenről az ellenzéki lapok erőltetve beszélnek.

Nem a nyomorúság csendje ez, a mit csak a nyoszörgés tesz változatossá. Hanem olyan másforma csend, a mienk áldás, haszon lépked a nyomába.

A munka csendje. Az áldásos munkák.

Mikor országoszerző kezdetét veszi a leggyönyörűbb munka, — az aratás, a magyar gazdának nagy ünnepi napjai.

Mikor nem panaszos a nap melege, akár milyen perzséző legyen; mikor nem keresves a verejték, a mely a becsületes munkás orcáit locsolja.

Aratnak mindenfelé.

A könyörtül isten megelégette a nem rég letűnt évtized csapásait, — s az új évtizeddel úgy látszik, jobb napokat is hozott a szegény magyarra.

Vigan peng a kasza; sürti a kereszt, nehéz a kéve, elég súlyos a mag, — s talán minden egyes magban benne az égnek áldása a jövőre; és bárosok minden egyes mag a nehéz mult nehéz sohajaiból feledtetne el egyet örökre.

Hiszen nincsen olyan vetés, nincsen olyan járás szőlő, a hol minden dűlő, minden tőke egyaránt dús gyümölcsöt hozzon; és nem lehet olyan bősztendő, mely az ország ezernyi községeknek, mindenütt, egyaránt bőven adja ki a magját.

Kívánni való és hiány itt-ott, egyik-másik község határán mindég előfordulhat.

De ha az általános, a közös eredmény kielégítő, sőt jó, — abból a közös jóból minden kis gunyhóra esik egy kis áldás.

Idei aratásunk pedig kielégítő, sőt átlag jó eredményt ígér.

Igaz ugyan, hogy a jó aratás mai napság nem elég ám arra, hogy abból anyagi helyzetünk javulására biztosan következtethessünk. Oda haladt a világ, hogy a régi közmondásnak, — hogy: „szákbán van a buza” — csak félig-meddig van jelentősége. Más lett már a jelszó. Az, hogy: „szében a pényz.”

Mai napság ott lehet a buza ezer-ezer zsákban! Keveset ér az a gazdának, ha gyorsan és olcsón a jó piacra hoz nem hordathatja, a hol aztán kelete lenne a jó, erős gabnának; — a hol tisztességes árúnak tisztességes árát is megadják; s a hol azé az előny, a ki először tud vásárt csinálni.

A keresletet megadják az ideén a külföldön nem általános kedvező termelési viszonyok. A méltányos piacokhoz hozzá jutáshoz is meg lesz a módunk.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A HOLTAK TITKA.

— Ebeszés. —
VÉRTESEI ARNOLDÓT.
(Folytatás.)

Kornélia hallotta ezeket a megjegyzéseket s arca égett, mintha száz tüzet raktak volna rá. Valamivel éjféli után abba hagyta a táncot s kissé félrehúzódott. Mikor visszatért, megint összedugták fejüket az asszonyok s mondogatták magukban:

— Nini, sirt. Nézzék csak a szemét!

Hanem az a két szem úgy villogott most, olyan szilaj, fényesítő lánggal, hogy nem igen mertek bele nézegetni. Valami merész, elszánt villogás volt az. A tizenöt éves leány fölötté magában, hogy csak azért is Héthársnyé lesz, — csak azért is!

Es Héthársnyé lett, nem telt bele félsztendő. Az öreg asszony szomorúan bezárkózott szobájába az esküvő napján és azt mondogatta, imádkozott.

— Az isten megvizsgálta szívemet, — így beszélt később valakinek egy bizalmas percben, a milyenek rendkívül ritkán fordulnak elő nála, — kötelességet akartam teljesíteni és megnyugodni abban, a mi változ-

A mi gabonánk a kontinens termelő államai közt legelőször kerül bele a zsákba. Legelőbb is juthat a piacra, ha a tarifák kedvezők.

S hogy a vasutak tarifái a küszöbön álló nagymérvű kivitel szemben, már az ideig kedvező természetű és módosíthatni és leszállíthatni fognak, azt biztosan állíthatjuk.

A fő dolog az, hogy előrelátó legyen a gazda közönség.

Előre látó legyen abban, hogy: vessen számot magával, mennyi terményt számhat e piacra, és mennyit kell saját szükségleteire megtartania, nehogy mindent készpénzre tevén, a jövő szükségleteit és pedig eshetőleges árcsökkenés mellett szereze be később.

Ne igyekezzen kizsákmányolni a helyzetet saját hirtelen regresszálsára az által, hogy árait túlságosan s ez által elrontja a kereskedők vonalmát. Elárúsított termékeit jó karban adja át. Bevételeit jól beosztja és első sorban törlesztések, második sorban befektetésekre s csak harmadik sorban fordítsa magán szükségletekre. Így lesz igazán áldásos az áldás. Így lesz a termőmag igazán az jövőre is termőmagjává a közjólétnek.

Erősen hiszszük, hogy már az ideig kedvező évet is egyaránt felhasználják, a gazdaközönség, a kormány, társulatok és vállalatok a végre, hogy abból haszon háromolják ne csak az egyesek, de az állami közérdekre is.

Mert azt hiszszük, — de úgy is van az mindentűt, — hogy az emlékező vagy hanyatló közjólét valóságos hőmérője a politikai közérlet és hangulatnak is.

Tapasztalhattuk, hogy így volt nálunk is a multban. A nagyhangra kapott ellenzéknek leginkább szöszölője épen a kopár mező, az úresen maradt kalásza, a jég, ragyavert, és rozsdá lepett határ, az árvíz és a járvány volt.

A javuló helyzet viszont legnagyobb veszedelme. Elveszi a földlakókat alól. Reméljük, hogy nálunk is így lesz.

A jólét kibékíti a pártokat, visszahozja az egyéni önzetlent meggyőződést annak, a kitől azt az izgatók elvették zálogba magokkal.

Az ideig kedvező aratásnak is meg lesz hatása.

A mely kormány a zajos évek alatt, annyi durva támadás közt, tisztességgel állotta meg helyét, — ha az ég áldása közbe jő, bizonyára nem fog erőt és honfi tanácsot azoktól kérni, kik csak akkor voltak buzgók és nagyok, mikor a panasz és vadszkandál volt a legnagyobb erény.

A tisztviselői kvalifikatioja. A belügyminisztériumban Prónay államtitkár elnöksége alatt az összes minisztérium képviselőiből alakult bizottság tárgyalja a tisztviselői kvalifikatiojának kérdését. Arról van ugyanis szó, hogy megállapítsák azt a kvalifikatioját, a melylyel a közigazgatás egyes

területeihez tartozó tisztviselőket illeteni fogják.

A „mezőgazdasági hitelszövetkezetek“ alakítása által a földművelés és szövetkezettől 50—300 frigit terjedő üzemtöke szükségletét fehezheti, s a kölcsönt 6—8 vagy egy év alatt kell megfíratni a mi által a romlás előidező adóság csinátsának útja lesz állva.

Ly hitelszövetkezetek alakításához szükséges mozgalmat az állam, a mezőgazdasági szövetkezetek de különösen a nagybirtokos osztály hatalma és befolyása hozhat létre. Egyeseknek ily módoni szövetkezésére emetheti meg a földmivest.

Nem kisebb érdekű a „talajjavítási szövetkezetek“ alakítása. A termő talaj javítása és okserzési munkája egyik legfontosabb feladata minden mezőgazdának. A talajjavítást egy-egy gazda

és ifju neje. Az öreg asszony azt mondta, hogy rosszul van, beteges s külön tálatott szobájába. Szomorú menyegzői vacsora volt az. A férj néman ült ott, csak ritkán vette föl szemét tányérjáról s mindannyiszor újra kedvtelően lesütve. Kornélia is hallgatott; bántotta őt férje komor szótlanúsága.

Már vége volt a vacsorának s még ott ültek szótlan az asztalnál. Kornélia egyik darab kenyert a másik után felgyurta golyóknak, melyeket csatarendben állított az asztalon, mint valami sorkatonaságot. A férj lassan fölkel s néma udvariasággal kezét csókolt nének. Kornélia hangosan vidáman fölkapogott s karját férjének nyaka körül fonva erősen magához ölelte s megcsókolta talán százszor is.

— Ezt a haragos szemedet, — szölt nevetve; — ezt a komor homlokodat... ezeket a redőket itt...

S közbe-közbe folyrást gyermekét, de-rült nevetése hangzott a csókok közt.

Endre nem állhatott ellent. Leikét egészen áthatotta az az édes vázras, melyet e szép és ifju leány gyakorolt reá. Minden csókra, mint valami villányos tésre megrendült s valami kimondhatatlan gyönyör érzése futott át idegen. Hevesen viszonozta öléseit s kezébe szoritotta mindkét kezét, a mint az egy-zerre csak szeméremesen félre akart húzódni. Kornélia elpirult s lehajtotta fejét férje ölébe.

— Haragszol még? — szölt aztán félg

nyomra a szék szélén, azért szükséges, hogy mindazon egy vidékbeli érdekeket kik helyesen felfogva a talajjavítás nemzeti gazdasági nagy fontosságát, földjeiket úgy az eddig hasznavehetetlen posványok, mocsárok lecsapolása sat. által javítani akarják szövetkezetek egymással s létesítsék a „talajjavítási szövetkezeteket“.

Ki ne hallotta volna már hazánk különösen felvidéki lakosait a rozsd idők miatt panaszokdolni, hiszen ők csak kevésbé sikerült termés esetén is nélkülözni kénytelenek. — Azonban ez nem volna úgy ha észrevennék, hogy havasi legelők mily kincsbányákat tartalmaznak, csak fel kellene tudni használni. Szükséges volna, hogy az egyes vidékeken lakó kis birtokokok teheneket összeadva a vidék sajátjait és szükségleteit képezt „tejttermelő“ szövetkezetek, a melyek esetben egy eddig alig művelt fontos ipar-ágat a sajtkészítést mozditanák elő.

A mezőgazdaság egyik legfontosabb legfontosabb kelléke az olcsó munkaerő alkalmazása, a mely csak akkor érhető el ha a drága emberi munkát a gépek és eszközök aránytalanul olcsóbb és jobb munkája által helyettesítjük. — Látszólag azonban ily gépek beszerzése egyes szegényebb gazda által lehetetlen, úgy de ha a téren is többen p. o. egyes községek alkotánsák „gépesztő“ szövetkezetek, a melyek az által elérnek azon biztos utat és módot, a melyen a földműves bizton célhoz jut.

Végül a kis szőlős gazdák sorsán segítenie a „pince szövetkezetek“ létesítése. A borterményeket csak is az által lehetne jól értékesíteni, ha nagyobb mennyiségben bocsátatnák áruba, ez pedig csak is a fent szövetkezet létrehozása mellett lehetősé, különben ennek még más üdvös eredményei is volnának, mint p. o. az egyes gazda a szövetkezetek pinceszékei elhelyezett borára kölcsönt kaphat a mi által kikerüli azt, hogy szorult helyzetben potam árért legyen kénytelen tuladni borát.

Ezek tehát a mezőgazdasági szövetkezetek, melyek létesítése a mezőgazdaság mai válságos helyzetében az olcsóbb termelés és a termények jobb értékesítése és az ezek segítségével előidőzött javulás biztosítása és állandósítása céljából égetően szükségesek.

Azért ismételjük azon szavakat, miket mult számunk vezércikkében mondotunk: „Segits magadon s az Isten is megsegít!“

Szeged szabályozása. A szabályozás a következő stádiumban van: A város területén rendezett 4200 telek, munkában van 500 telek rendezése, akadály miatt rendezhető nem volt 40 telek. A szabályozás által vagy nagyon csekély, vagy semmi változást nem szenvedett 823 telek. Még 160 telek rendezése van hátra. A régi háztelek 623-ese száma 5223. A rendezés után, építésre már 2103 telek van kitéve.

Az épülőben levő házak száma 170. Napoként 3—6 építkezések kezdenek. Eddig két sugárt és számos utca van megnyitva. A segítő boldogszony sugárt szélessége 30 méter, a szilléri sugárt 20 méter; a szabályozott út utcaik mind 15 méter szélességgel bírnak.

A Tisza töltesek fenntartásának ellenőrzése. A közlekedésügyi minisztérium kebelében — a „Pest. Corr.“ szerint — azt a kérdést tárgyalták a napokban, vajjon nem lenne e jó a Tisza-töltesek fenntartásának ellenőrzését a foyamteremősekre bízni, melyek a szükséges szakmerekkel bírván, leginkább vannak hivatta adandó alkalmakkal a kellő intézkedések elrendelésére és végrehajtására. Ez

gyermeteg félécséggel, félipajkosan, föltekintve férje szeméi közé.

A férj csókjaiknak özőne felelt rá. Fél óra múlva hártalanul jó kedvvel tánczoltatta szép fehér ujjait az ifju nő a zongorán s hangos vidám éneklése messze kihallatszott az udvarba.

Az öreg asszony pedig egyedül ült szobájában, szíve corduligt telve keserűséggel, reszkető kezét végig húzva homlokán s aztán perczek hosszáig mereven bámulva a lámpa világába.

— Mily élet lesz ez! — suttogá száraz fonnyadt ajka, — istenem, mily élet, a mely így kezdődik!

A vig dalok, mint valami láthatatlan kőbor szellemek ugrándoztak a levegőbe, pajkos lármaikkal bejárva az egész házat, át-szaladozva a kulcslyukakon s kiállhatatlan zavajjal tolakodva az öreg Héthársnyé fülebe. Kétszer, háromszor is bedugta füleit, mintha elakarná zární előlük, aztán tompa kétségbeeséssel lebecsátozta ölébe kezét.

— Az isten őrizze meg házuakat valami gyalázattól! — sohajtott föl egészen hangosan.

A szabaleány hallotta a mellékszóban a ijedten futott be.

— Semmi, semmi, — szölt az öreg asszony, azon pillanatban búszkán fölegyenesedve; — elszunyadtam s álomban beszéltem. Vessétek meg ágyamat.

Másnap reggel mosolygva jött elébe

ujtás oka részint a szabályozó társulatok nem épen célszerűnek bizonyult eljárásában, másrészt pedig a megyéknek árviz alkalmával tett intézkedéseiben kereshető, a melyek nem bizonyultak helyeseknek.

A magyar nőközönséghez!

Az országos nőpár egylet a jövő év tavaszán országos közimunka kiállítás rendez, melynek előleges programját a következőkben ajánljuk a t. közönség szives figyelmébe.

Az országos női közimunkakiállítás célja: feltüntetni azon iparágakat, melyekben eddig a magyarországi nők sikerrel foglalkoznak; a női közimunka haladásairól, az abban nyílvánuló ízelés fejlettségéről, hű képet nyujtani: továbbá épen a kiállítás alapján szerkesztendő szakjelentések által főleg azon hiányokat észszegezni, melyek a nőpár és női közimunka fejlődésében eddig tapasztalhatók: ezen hiányok javítására az alkalmas módokat és eszközöket javaslatba hozni; végül a nők munkái és keresetképeségének előmozdítása érdekében azon iparágak megjelölése, melyekben eddig a nők nem foglalkozhattak vagyis a nők munkakörüének kiterjesztésére és előnyös javítására vonatkozólag az állami és társadalmi téren reánk váró feladatok konkrét felsorolása, és ezek teljesítésére nézve a legkedvezőbb módozatok ajánlása.

Kiállítható minden e hazában, esetleg külföldön tartózkodó magyar nők által készített és kiállításra méltó iparcikék és kézimunka, és pedig mindennemű tűnnékek (varrás, kötés, himzés, keretmunkák, hálómunkák, csipkék, ruházati ipar), szövetek, a házi ipar összes tárgyai, élelmi-cikkek, gazdaságnyi készítmények, háztartási és vegyes iparcikkek, rajzok, festmények és a fehyzati ipar tárgyai.

A kiállítás három főosztályból áll. Es pedig I. Az iparszerűleg fűzött és keresztforrasztó szálakból nőiparcikkek. II. Az idő hasznosítása céljából házi- vagy egyéb használatra készült női közimunkák (működvelők és gazdaságnyi készítmények). III. Művelődési intézetek és leányiskolák közimunkái. E három főosztály tárgyai a kiállítás és bírálat alkalmával külön szempontból fognak figyelembe vevetni. Minden tárgy a kiállítás előtt a vidéki városokban és a fővárosokban szervezendő szakértő bizottságok által (előjru) meg fog bírálatni.

A kiállítás tárgyai arany, ezüst és bronz díszítőlelekből állanak. Az I. osztály arra méltó tárgyai arany és ezüst pénzjutalmakkal is ki fognak tünteteni. A bírálatokat csoportonként szakértő bizottságok végzik.

A kiállítandó tárgyak által elfoglalandó térért csekély térdíj fizetendő. Beigazoltszegényeknek és tanodának indokolt előterjesztés mellett a térdíj mérsékelhető. Eladásra szánt tárgyak értékesítésének közvetítéséről a rendező bizottság gondoskodik.

A kiállítás Koberg hercegnek ő fensége protektorátusa és az országos iparegyelet mellett egy 100-tagu bizottság által rendeztetik. A vidéken külön kiállítási bizottságok alakítanak és a kiállítás minél teljesebb sikerének biztosítása szempontjából az ügy iránt érdek-velő országok és testületek is bevonatnak a rendezésbe.

A tisztá jövedelmé a magyar nők munká képesítésének előmozdítására az országos nőpár egyletnél fog gyümölcsöztenni.

A rendezésre és egyéb részletekre vonatkozó szabályokat az illető bizottságok kellő időben fogják közzétenni, illetőleg a kiállítás idejét, tartamát, helyét sat. meghatározn.

Addig is azonban míg az egyes felhívás az egyesekhez és testületekhez szétküldetnek, tekintettel azon nagyszámosságú czúra, melyet bevezetéséig részleteztünk és mely a nemzeti munka terjedésben a nőnek is kijelölté, az őket jogosan s kötelesség szerint megillető helyet, adukél, hogy ez által bárnéinek jogai csorbát szenvedneek, hazafias bizalommal ajánljuk kiállításunk eszméjét a

menyre. Szívében már nem volt szikrája sem a nehezletének, tegnap megalázta kevély anyósát s az neki elég volt, ma egész lelke csak a boldogsággal van tele s ugrált, mint a gyermek örömben, a mint ablakát virággal rakva látta. Az öreg asszony igyekezett magán uralkodni, de egy megvető tekintet mégsem birt elfojtani.

A fiatal nő ajkáról eltűnt a mosoly. — Menjünk el innen lakni, — szölt ez este szomorúan férjéhez. — A férj csodálkozva nézett rá. — Hová? — Nem bánom, akárhová... akárhová, — viszonáz indulatossan Kornélia.

A férj lesemított szöpi kis feleségének zilált göndör haját. — Össze fogtok szokni, — szölt kibékítőleg. Anyám a legjobb, legnemesb asszony. Össze fogtok szokni.

Kornélia nem szölt egy szót sem. Elfordult s a zongorához ment. A férj utánna nézett. Várt valamit, hogy talán szölni fog még. Aztán föl s alá kezdett járni a szobában, néha néha meg-magállt Kornélia széke mögött. De a dacos fiatal nő nem nézett hátra, csak verte tovább a zongora billentyűit vég csárdásokat játszva s közbe-közbe dalolással kísérve.

— Szeretnék beszélni veled, szölt meg végre férje. (Folyt. köv.)

